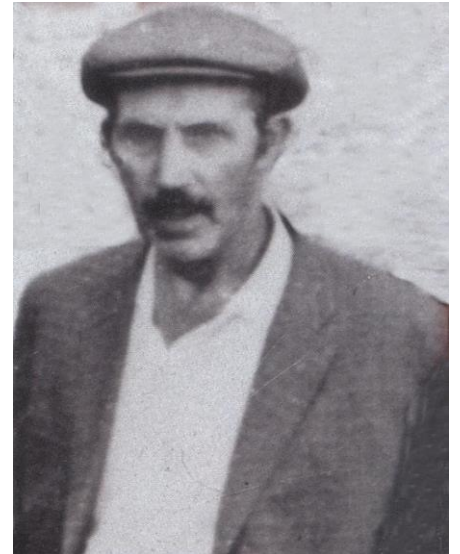

פניני הצדיקים

רבי אברהם ישעיה קרליץ זצ"ל הידוע בכינויו "החזון אי"ש": נולד בשנת ה'תרל"ח (1878) בקוטוב שבליטא. החרדי הבולט ביותר בזמן קום המדינה. כשהייתה אמו בהריון (החזון אי"ש הוא הילד ה-17) הרופאים אמרו כי הוולד מסכן את חיי אמו ועליה להפילו ר"ל. ומאחר שיש להם כבר 16 ילדים שצריכים לגדל. האם סירבה בכל תוקף, וסיכומו של עניין, נולד החזון אי"ש כאשר לאמו לא נגרם כל נזק.

בילדותו לא התבלט בכשרונותיו. כשהגיע למצוות, בדרשת הבר מצווה עלה על הבימה ואמר שמעכשיו מקבל על עצמו ללמוד אך ורק לשם שמים וירד מן הבימה. ובאמת היה לומד שעות רבות כל יום עד אפיסת כוחות. הרב היה נרדם על הסטנדר בבגדיו. 'כשנשאל מדוע לא יחליף לבגדי שינה?' אמר, כי אם היה לו כח להחליף- אזי היה לומד עוד דף גמרא! ומאז החל להתבלט.

אשתו פתחה חנות בכויאן לאריגים ופרנסה את המשפחה, כך שהרב התפנה אך ורק ללימוד תורה. בשנת ה'תרע"א (1911) פרסם את הראשון בסדרת ספרי "חזון אי"ש". הרב לא חתם את שמו על הספר בשל צניעותו וחוסר רצונו להתפרסם. הספר הרשים מאוד את הרב חיים עוזר גרודז'ינסקי, רבה של וילנה, אחד מגדולי התורה הנוודעים של אותו זמן, שקירבו אליו. בשנת ה'תרצ"ג (1933) עלה לארץ. שם פעל במיוחד להחדרת תודעה רחבה לקיום מצוות התלויות בארץ, ובעיקר מצוות שמיטה.

בסוף ימיו עלה על הדוכן ואמר: "כל מה שהגעתי אליו- בזכות אשתי, שהסתפקה במועט והייתה עזר כנגדי. גם בתקופות הקשות ביותר בהם לחם לא היה בבית. ולכן שכרה בעולם הבא גדול משלי". נפטר מהתקף לב בשבת ט"ו בחשוון ה'תשי"ד (1953). נקבר בבני-ברק. חי כ-75 שנים.

רבותיו: אביו, ר' שמריהו יוסף (שימש כרב בעיר קוסובה שבליטא). **אשתו:** מרת בתיה. **ילדיו:** אשתו הפילה מספר פעמים ולא ילדה לו ילדים. אך גיסו ר' יעקב ישראל קניבסקי (הסטיפולר) שהיה נשוי לאחותו, הפקיד בידיו את חינוך בנו. **מספריו:** יחזון אי"ש- 22 כרכים על הלכה, ענייני אמונה וביטחון, ואגרות החזון אי"ש הכוללות הערות על התלמוד ועל השו"ע.

לחדרו של החזון אי"ש זיע"א נכנס יהודי עשיר, כשהוא אוחז בידו תיק מנהלים גדול. "שלום כבוד הרב" אמר "אני עומד עתה לקנות מגרש גדול במרכז העיר חיפה, עליו אני רוצה לבנות בנין גדול, בית-מדרש ומקווה". ותוך כדי דיבורו הוציא מתיקו את התכניות והציג בפני ר' אברהם. הרב שמע את דבריו בתשומת לב, עיין בתכניות הבניין ולאחר ששאל מספר שאלות אמר: "הייתי רוצה לראות מספר אבנים מהקרקע אותה אתה רוצה לקנות". בקשתו של הרב נראתה לו מוזרה, אולם הוא מיד אסף את ניירותיו ויצא לדרך.

בדרכו לחיפה הוא הרהר רבות בדבר. בוודאי שיש בכך סגולה כלשהי...סוד עמוק ונסתר בחכמת הקבלה. אולם לבסוף החליט בדעתו: "במופלא ממך אל תדרוש! עשה כמצוות החכם ומובטח לך שלא תפסיד!". למחרת הגיע שוב לביתו של החזון אי"ש, הוציא מתיקו מספר אבנים שהביא עימו והניחן על שולחנו.

הרב נטל את האבנים, בחן אותם בתשומת לב, קם ממקומו וניגש לארון הספרים. הוציא מספר ספרים ועיין בהם תוך כדי שהוא בוחן את האבנים. לאחר זמן ממושך הרים את עיניו ואמר: "אני חושב שהדבר אפשרי, יהיה רצון שתשרה הברכה במעשה ידיכם!". בחיך רחב יצא האיש מביתו של הרב לכיוון בעל הקרקע על מנת לרכוש אותה ממנו.

למחרת הגיע למהנדס ושטח בפניו את תכניות הבניה. המהנדס הביט בדפים ואמר: "אין בעיה! את הכל ניתן לבנות, אלא שצריך אני תחילה לראות את הקרקע, כיוון שנראה לי שתהיה בעיה לבנות מקווה, במקום שביקשת". כשהמשיך לשוחח עם בעל הקרקע, נחרד המהנדס לדעת שהלה כבר קנה את הקרקע מבלי להתייעץ על טיבה עם איש מקצוע. וכשהגיעו למקום אמר המהנדס נחרצות: "הקרקע הזו סלעית! אין אפשרות לחפור בה לעומק המתאים לבנין מקווה!!!".

ר' חיים לא נבהל. הוא היה בטוח בהבטחת רבו. מיודענו הסביר, כי בטרם קנה את הקרקע הוא התייעץ עם החזון אי"ש, אשר יעץ לו לרכוש את הקרקע ולכן הוא בטוח, כי זו אכן תתאים עבור מטרותיה. המהנדס חיך בלגלוג ואמר: "באיזה אוניברסיטה למד הרב שלך?"- "אסדר לך פגישה עימו", אמר בעל הקרקע ועיניו שופעות ביטחון ואמונה צרופה, "ואז תראה את הכל בעיניך". ובאמת כעבור כמה ימים ניצבו שניהם בפני הרב.

מופתע היה המהנדס לראות אדם לבוש בפשטות כשעל שולחנו ספרי גמרא גדולים אשר בלימודם היה שקוע. אולם רבה עוד יותר הייתה הפתעתו כשרבי אברהם פתח לפניו את הגמרא והראה לו כיצד חכמינו ז"ל הכירו כל אבן וידעו מה טיבה. ואמר למהנדס: "הנה, כתוב פה שאבן מסוג זה נמסה במים. הנוזלים לאט-לאט מתוך צינור דק וכך היא מתרככת ומתפוררת, ובסופו של דבר יתאפשר לחפור בה". עוד זמן מה ישבו ר' חיים והמהנדס בחדרו של החזון אי"ש. וכאשר יצאו, אמר המהנדס המוקסם מהחוכמה העצומה של גדול הדור: "חוויה שכזו לא עברתי מימיי. אכן, כמה קטנים אנו אנשי המדע, יש לנו עוד הרבה מה ללמוד".

רבי אברהם ישעיה קרליץ זצ"ל הידוע בכינויו "החזון אי"ש": נולד בשנת ה'תרל"ח (1878) בקוטוב שבליטא. החרדי הבולט ביותר בזמן קום המדינה. כשהייתה אמו בהריון (החזון אי"ש הוא הילד ה-17) הרופאים אמרו כי הוולד מסכן את חיי אמו ועליה להפילו ר"ל. ומאחר שיש להם כבר 16 ילדים שצריכים לגדל. האם סירבה בכל תוקף, וסיכומו של עניין, נולד החזון אי"ש כאשר לאמו לא נגרם כל נזק.

בילדותו לא התבלט בכשרונותיו. כשהגיע למצוות, בדרשת הבר מצווה עלה על הבימה ואמר שמעכשיו מקבל על עצמו ללמוד אך ורק לשם שמים וירד מן הבימה. ובאמת היה לומד שעות רבות כל יום עד אפיסת כוחות. הרב היה נרדם על הסטנדר בבגדיו. 'כשנשאל מדוע לא יחליף לבגדי שינה?' אמר, כי אם היה לו כח להחליף- אזי היה לומד עוד דף גמרא! ומאז החל להתבלט.

אשתו פתחה חנות בכויאן לאריגים ופרנסה את המשפחה, כך שהרב התפנה אך ורק ללימוד תורה. בשנת ה'תרע"א (1911) פרסם את הראשון בסדרת ספרי "חזון אי"ש". הרב לא חתם את שמו על הספר בשל צניעותו וחוסר רצונו להתפרסם. הספר הרשים מאוד את הרב חיים עוזר גרודז'ינסקי, רבה של וילנה, אחד מגדולי התורה הנוודעים של אותו זמן, שקירבו אליו. בשנת ה'תרצ"ג (1933) עלה לארץ. שם פעל במיוחד להחדרת תודעה רחבה לקיום מצוות התלויות בארץ, ובעיקר מצוות שמיטה.

בסוף ימיו עלה על הדוכן ואמר: "כל מה שהגעתי אליו- בזכות אשתי, שהסתפקה במועט והייתה עזר כנגדי. גם בתקופות הקשות ביותר בהם לחם לא היה בבית. ולכן שכרה בעולם הבא גדול משלי". נפטר מהתקף לב בשבת ט"ו בחשוון ה'תשי"ד (1953). נקבר בבני-ברק. חי כ-75 שנים.

רבותיו: אביו, ר' שמריהו יוסף (שימש כרב בעיר קוסובה שבליטא). **אשתו:** מרת בתיה. **ילדיו:** אשתו הפילה מספר פעמים ולא ילדה לו ילדים. אך גיסו ר' יעקב ישראל קניבסקי (הסטיפולר) שהיה נשוי לאחותו, הפקיד בידיו את חינוך בנו. **מספריו:** יחזון אי"ש- 22 כרכים על הלכה, ענייני אמונה וביטחון, ואגרות החזון אי"ש הכוללות הערות על התלמוד ועל השו"ע.

על זהירותו המופלאה של הרב בענייני ריבית סופר רבות, באחד המקרים סופר: תור ארוך השתרך לפני דלת חדרו של החזון אי"ש, זה לבקש עצה על קרוב משפחה חולה, לידו תלמיד חכם המבקש עזרה בפסק הלכה קשה שבא לפניו וכן הלאה.

לפתע נשמע קולו של רבינו בקולי קולות: "הצילו! הצילו!" שניים מקרובי משפחתו של הרב נכנסו בבהלה לחדרו. לתדהמתם הם ראו את הרב הישיש עומד באמצע החדר, חיוור כסיד, רועד בכל גופו כשבידו מעטפה. לשאלת בני המשפחה, מדוע הרב צועק?
 כשהוא חיוור כסיד, סיפר כי לפני מספר ימים הלווה סכום כסף לאדם נזקק, והלה בא קודם לכן להחזיר את ההלוואה. "כשבא, הייתי טרוד בלימודי ולא ספרתי את הכסף שהביא. אולם כעת ספרתי את הכסף ונחרדתי לראות כי החזיר סכום הגדול ממה שלווה. אנא", התחנן הרב, "רוצו וחפשו את האיש והצילו אותנו מהאיסורים החמורים שבנתינת ולקחת ריבית".

השניים קראו לכמה מחבריהם והחלו לחפש את האיש בכל רחבי העיר. כל אותה השעה, החזון אי"ש הסתובב בחדרו קורא פרקי תהילים בדמעות, בתפילה שיימצא הלווה. לאחר שעה קלה נמצא האיש שרץ במהירות לביתו של הרב, על מנת להתנצל על האיסור שכמעט הביא על הרב, ועל עוגמת הנפש. החזון אי"ש קיבל את פניו בשמחה והשיב לו את הכסף הנוסף. לאחר שהלך התיישב הרב על כסאו למשך שעה ארוכה עד שנרגע לחלוטין.

יפר הגאון ר' מיכל יהודה ליפקוביץ שליט"א על גודל זהירותו של החזון אי"ש בשמירת לשונו, שלא לדבר בגנותו של אדם, אף במקרים שהייתה בהם תועלת גדולה ללמוד מאותו אדם ולהתחזק בלימוד התורה, כדוגמת המעשה שלפנינו:

פעם בא תלמיד חכם לפני החזון אי"ש ושאל בעצתו "האם לפתוח ישיבה לבחורים חלשים?". השיב ר' אברהם בין השאר: "אין בחורים חלשים, הדמעות של האמא והסבתא מועילות". הוסיף הרב וסיפר על אחד מגדולי התורה, שלא היה כישרוני בצעירותו בלשון המעטה".

כדי להמחיש עד כמה התקשה בהבנתו, סיפר החזון אי"ש, שבהיותו בגיל 18 ביקש ממני לברר לו פשט ברש"י האומר: "כל תיבה שהצריכה הכתוב למד בתחילתה- הטיל אותה בסופה. כגון למצרים- מצרימה". ושאל אותי: "הרי תיבת מצרים לא מתחילה בלמד?". כלום יתכן חוסר כישרון ואטימות יותר גדולה מזו? ואעפ"כ הפך אותו אדם ביגיעתו העצומה לאחד מגדולי התורה".

נשאל הרב מתוך סקרנות מובנת: "מיהו אותו גדול תורה, שהרי יש בידיעה זו משום עידוד גדול לאילו שאינם מאמינים ביכולתם לצמוח לגדולי תורה?". אך החזון אי"ש סירב בכל תוקף לגלות את זהותו של אותו גדול תורה. וכשנשאל שוב לאחר זמן אמר: "עכשיו בודאי אינני יכול לגלות כי כבר נפטר לבית עולמו".

הצדיק רבי חיים פינטו זצ"ל- המכונה ר' חיים הקטן, כדי להבדילו מסבו: נולד בשנת ה'תרכ"ד (1864). נודע כצדיק נשגב שתפילותיו וברכותיו אינן שבות ריקם. שמו התפרסם והמונים פקדו את ביתו לבקשת ברכה, תפילה ועצה. באהבתו הגדולה לעניי ישראל חיזק ותמך כמנהג אבותיו בעניי מוגדור. **נהג ללבוש מלבושים פשוטים, לשבת בין העניים, לעודד את רוחם, לשמחם וקרבתם לתורה ומצוות.** בכל יום היה נכנס לבית איזה עני ושואל: "מה הכנתם היום לאכול, כי אני רוצה לאכול איתכם", באותם ימים מאכל העניים היה סלט ירקות או לחם עם תה. הצדיק היה יושב איתם ואכל מלחמם ושמח יחד איתם, ואח"כ בירך אותם ונפרד מהם לשלום. ולא היה אוהב לאכול משולחנם של עשירים.

בעל צדקה גדול, ובכל פעם שהיה מחלק צדקה לעניים, היה מכבס תיכף את המטפחת, שבה היה מניח כסף (מנהגו היה לרכז כסף במטפחת יעודית), באחד הימים נשאל לפרש הדבר, ענה להם הצדיק: **"הלכלוך הגדול של העולם הזה הוא הכסף, לכן כל פעם שאני מחלק את הכסף לעניים, מייד כשאני מסיים את החלוקה, אני מכבס את המטפחת שלי מקליפות הלכלוך של העולם הזה."**

כ-4 שנים לפני הסתלקותו עבר ממוגאדור לקזבלנקה, טרם נסיעתו קרא לבנו והודיעו, כי הוא חש שעבים שחורים מכסים את שמי היהדות וגזירות נוראות מאיימות, על כן יש להתחזק בעבודת ה', להתפלל ולהתחנן כדי להעביר את רוע הגזירה, או לכל הפחות להקל אותה ולו במעט. **טרם הסתלקותו איבד את מאור עיניו, אך תמיד ידע מי ניצב לידו וכיצד מראהו.** נפטר ב-ט"ו מר-חשוון ה'תרצ"ח (1937) (כשנה לפני פרוץ השואה). ציונו בקזבלנקה שבמרוקו. חי כ-73 שנים. בזמן פטירתו הספידו הרב הקדוש ר' שמעון אביקציץ זצ"ל - והיה גשם חזק מאוד, והרב הנ"ל ביקש "בזכות הצדיק יפסק הגשם" וכך היה.

אביו: הצדיק ר' הדאן (ר' יהודה). **בניו:** הצדיקים ר' מאיר, ר' משה אהרון ור' רפאל. **סבא:** הצדיק המאור הגדול, ר' חיים - הראשון (מצד אביו).

שנים רבות לאחר פטירתו של ר' חיים, נסע הרב של קריית-ביאליק, ר' עמינדב קריספין, באוטובוס מחיפה לתל-אביב. על ידו ישב קצין משטרה, בעל דרגה בכירה, ובין השניים התפתחה שיחה. תוך כדי שיחה התברר להם מוצאם המשותף, העיר מוגאדור. "זכית להכיר את הרב חיים פינטו?", שאל הרב. "כמובן", ענה הקצין, "וכי מי אינו מכיר את הצדיק? אני חייב לו את חיי". לתמיחתו של הרב, סיפר לו הקצין, כיצד ניצלו חייו בזכותו של ר' חיים פינטו.

"כאשר הייתי נער צעיר", התחיל הקצין את סיפורו, "רציתי לרכוש משאית, ולהוביל סחורות בחברת תובלה צרפתית. זו הייתה פרנסה טובה, אבל באותו זמן היו הדרכים בחזקת סכנה. מלחמה התנהלה בין הממשל הצרפתי במרוקו לבין המורדים המוסלמים, שארבו בדרכים לנוסעים והרגו בהם".

"אמי דאגה לי מאוד, ועל כן לקחה אותי לביתו של ר' חיים לבקש את ברכתו, לפני שאני עושה צעד כל כך משמעותי בחיי, ועוזב את הבית. שמחתי לקבל את ברכת הרב, אבל, כאשר ציווה עלי לקנות גלימת מוסלמים ולהניח אותה בתא הנהג- התקוממתי כולי. "כבוד הרב", אמרתי, "כיום כבר לא נוהגים ללבוש גלימות. זה לבוש מיושן, והדור הצעיר מתקדם ומתלבש בחליפות אירופאיות. מדוע שאיני מוסלמי, חייב להחזיק גלימה בתא הנהג?"

"עשה כדבריי", ענה לי הרב בניחותא, "יום יבוא והגלימה תציל את חייך". אמי הפצירה בי מאוד לשמוע בקול הרב, וגם אני חשבתי, שאם לא יועיל- בודאי לא יזיק להחזיק גלימה בתא הנהג. אחרי הכל, הגלימה לא תופסת מקום רב, ואם היא מקופלת- אף אחד לא מבחין בה. אמי קנתה לי גלימה, ואני הנחתי אותה על יד תיק הטלית והתפילין בתא הנהג. התחלתי לעבוד כנהג בחברת מובילים, והנסיעות הממושכות ברחבי הארץ השכיחו ממני את הגלימה.

באחד הלילות הגענו לחניון ועצרנו לחניית לילה. היה זה חניון מסודר לנהגים, שבו נהגנו ללון מחשש להתנפלות המורדים. בהיותי עייף מהדרך הארוכה, התקרבלתי בתא הנהג והתכוננתי לשינה ממושכת. **בגלל הקור, התעטפתי בגלימה,** וכעבור מספר דקות ישנתי שנת עמלים מתוקה. בבוקר התעוררתי משנתי העמוקה, רענן ומלא כוחות. הסטתי את הגלימה, הורדתי את השמיכה והצצתי החוצה אל החניון.

מראה הזוועה שנתגלה לעיני עורר בי חלחלה. התברר, כי באותו לילה הגיעו המורדים המוסלמים לחניון. **הם עברו בלאט ממשאית למשאית, ובכל מקום, שבו ראו נהג בעל לבוש אירופאי, חשבו שהוא צרפתי והרגו אותו. מי שהיה עטוף בגלימה המוסלמית המסורתית, ניצל מהגורל המר.**

מכיוון שהייתי עטוף בגלימה, הסיקו שגם אני מוסלמי, ולא נגעו בי לרעה. למחרת האירוע הנורא, עזבתי את חברת התובלה. מיהרתי לבית הצדיק, ברכתי ברכת "הגומל", ובאותו שבוע ארזתי את חפצי ועליתי לארץ ישראל. זכותו של הצדיק רבי חיים פינטו עמדה לי להינצל ולעלות לארץ, "סיים הקצין את סיפורו המדהים, "ובזכותו אני חי!"

המקובל הנסתר רבי יהודה לאון פטילון זצ"ל: נולד בטורקיה. מקובל. צדיק נסתר. חסיד ועניו. רבים נושעו מתפילותיו. התגורר ביפו. הסתיר את גדולתו ומעשיו בעזרת מקצועו כצייר. נודע כבעל מופת. בקי גדול היה בעולם הנשמות והגלגולים, הוא הצטיין בעיניו הרואות למרחקים, מביתו שביפו השקיף על כל פני הארץ, היו לו קשרים עם עוד צדיקים נסתרים שהיו נפגשים יחדיו וממתיקים סוד.

באותה תקופה היו מספר צדיקים נסתרים, שהיו נראים מפשוטי העם, ואף השכנים שלהם לא ידעו על גדולתם. ביניהם: חכם ר' מנחם מנשה, ר' יוסף וולטוך, ר' משה יעקב הכהן רביקוב ('הסנדלר הקדוש' - באותה תקופה הגדילו להסתיר את עצמם במסווה), ר' עמרם בלוי, ר' יוסף דיין ועוד. אותם צדיקים ביקשו להסתיר את מעשיהם ולעשות במלאכות שונות, כגון: ציור, סנדלר, שמש וכיו"ב. רק לאחר פטירתם נודע ברבים כי הם היו מעמודי התווך שהחזיקו את העולם. אולם בחייהם לא נודע דבר מעשיהם לרבים.

פעמים רבות כאשר באו אנשים עם צרות וייסורים אל חכם מנחם מנשה זצ"ל (אשר העיד עליו המקובל ר' מרדכי שרעבי זצ"ל כי היה מראשי הל"ו הצדיקים הנסתרים שבדור) שלחם אל ר' יהודה לאון פטילון. נפטר ב-ט"ו מר-חשוון ה'תשל"ה (1974). ציונו בבית-העלמין בסנהדריה. אף לאחר פטירתו ראו העולים על קברו ישועות ונחמות.

אביו: ר' יעקב. **אמו:** מרת שרה. **אשתו:** למשפחת ניסן. **ילדיו:** ר' יעקב, מרת שרה.

על ראייתו למרחקים ורוח-קודשו מובא בספר 'עוד יוסף חי' כי בשנת ה'תש"ך לערך באו אל הרב פטילון שניים מתלמידיו וסיפרו לו כי חכם ר' יוסף עדס מיישבת 'פורת יוסף' בירושלים, סיים עם תלמידיו את מסכת שבת, וגם הם במסגרת שיעורי ערב שהתקיימו בת"א סיימו את הלימוד, ולכן החליטו לערוך במשותף מסיבת סיום נכבדה במירון, מקום ציונו של רשב"י הקדוש.

הם הוסיפו וביקשו ממנו שיצטרף אליהם. הרב האזין לדבריהם ומיד נענה ואמר: "רואה אני עתה אדם בדרגת מלאך היושב על קברו של בניהו-בן-יהודע, לראשו חבוש כובע ברט והוא לבוש מכנסי חאקי. בידו נמצא ספר כוונות והוא מכונן ייחודים. אם תבטיחו לי כי תיסעו לקברו של בניהו בן-יהודע אצטרף אליכם, כי יודע אני שישהה שם עד לשבוע הבא וברצוני לראותו מקרוב".

לשמע דברים אלו היוצאים מפיו של רבינו, שידוע היה בראייתו הטובה למרחקים, הנהנו שני התלמידים בראשם להן, וכי יפקדו את ציון המבוקש. משיצאו למסע יחד עם רבם, השתטחו תחילה על ציונו של רשב"י במירון, ואח"כ חגגו ברוב פאר והדר את מסיבת הסיום.

למחרת, עם נץ החמה התפללו שחרית ושמו פעמיהם לכיוון קברו של בניהו בן-יהודע הנמצא ביציאה מצפת. מרחוק ראו את מצבת האבנים הנמצאת באמצע השדה ולידה ישב אדם שתאם בדיוק את תיאורו של הרב פטילון. היהודי חבש כובע ברט ולבש מכנסי חאקי. כשהתקרבה המכונית אל ציון הצדיק, מיד קם ר' יוסף דיין מהקבר וזז הצידה תוך שהוא ממשיך ללמוד מתוך הספר.

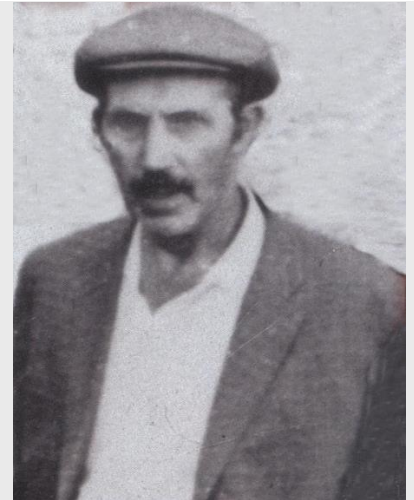
כל החברה ירדו מהרכב, התפללו וערכו שבע הקפות במקום. שני התלמידים ששמעו מפי הרב פטילון על הימצאות הצדיק, התבוננו בו ועקבו אחריו וגילו כי הספר שבידו זה ספרו הקדוש של השד"ה ע"פ הרש"ש "בניהו בן-יהודע". הם ניגשו אליו ואמרו: "יודעים אנו שכבודו צדיק נסתר. הרב פטילון גילה לנו, תודיע לנו מה שמך ונפגוש אותך בירושלים". משראה ר' יוסף כי עלו על עקבותיו ולא יוכל להתחמק מהם, מסר להם כי שמו "יוסף דיין" ולא יספך לדבר איתם. כך החלה התגלותו של עוד אחד מהצדיקים הנסתרים ליחידים.

יפר יהודי בר אורין ששמע מחברו שזכה להיות נוכח בסעודת ברית-מילה של אדם מסוים. באותו מעמד היו נוכחים הצדיקים ר' יוסף וולטוך ור' יהודה לאון פטילון. החבר סיפר שעמד לידם ושמע איך שהם מתלחשים ביניהם, ואחד אומר לשני: "מדוע אליהו הנביא עדיין לא הגיע לברית?".

ר' פטילון השיב לר' וולטוך: "היות ועוונותיהם של מספר אנשים מהנוכחים מעכבות". לאחר זמן קצר שמע איך מתלחשים שוב הצדיקים ביניהם ואומרים: "הנה הגיע אליהו הנביא באיחור, כנראה שזכות הציבור גרמה שיגיע היות ונמחלו עוונותיהם בזכות הברית", ונמשך עוד הדו-שיח בין צדיקים אלו.

מובא בספר "חכם מנחם מנשה" מעט על גדולתו של הרב: פעם שהה אדם מסוים בבית הרב פטילון, ולפתע ראה חתולה נכנסת לבית הרב ונעמדת לפניו. הרב פטילון התבונן בה ואמר: "לכי, את מתוקנת!" מיד יצאה החתולה מחדרו של הרב. שאל אותו מקורב את הרב: "מי זאת?" - "זוהי נשמה של בחורה הייתה בת שבע-עשרה אשר חיללה את השבת ובאה בגלגול חתולה. עתה באה הנשמה על תיקונה וברגע זה נדרסה".

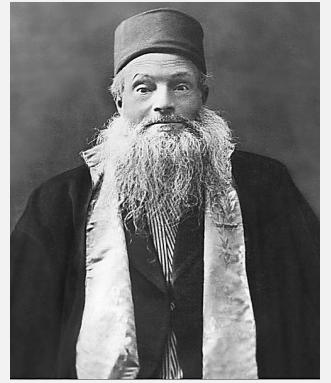
משיצא המקורב מבית-הרב, גילה לתדהמתו את נבלת החתולה מושלכת באמצע הכביש, היא נדרסה על-ידי משאית ברגע שיצאה מביתו של הצדיק. הסיפורים הנ"ל מעטים הם מיני רבות, מתוך הסיפורים שהיו עם הרב פטילון, בהם ראו אנשים רבים ישועות ונחמות.

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב בן ציון אברהם קואיניקה זצ"ל

הגאון הרב בן ציון אברהם קואיניקה זצ"ל - נולד ב-כ"א ניסן ה'תרכ"ז (1867) בעיר העתיקה בירושלים. משפחתו נושאת את שמה של עיר מוצאה קואיניקה בספרד, ולאחר הגירוש התיישבה בסלוניקי. הוריו עלו מסלוניקי לארץ במחצית המאה ה-19. בהיותו כבן שמונה שנים היה בקי בחמישה חומשי תורה עם פירושיהם, וכן בפרקים ממשניות ומספר סוגיות בגמרא. בשנת ה'תרל"ו (1876) בהיותו כבן תשע שנים בלבד התחיל להניח תפילין ונשא את הדרשה הראשונה שלו בציבור. משנת ה'תרל"ח (1878), והוא בן 11, החל לכתוב לעצמו חידושי תורה ושמך יצא לתהילה ולעילוי.

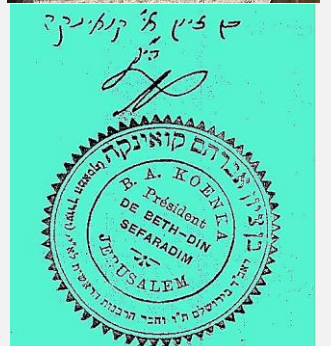

בשנת ה'תרמ"ב (1882) התחתן ועבר לגור בשכונת 'אוהל משה' שמחוץ לחומות. בשנים אלה, היה סמוך על שולחן אביו והקדיש את עצמו ללימוד תורה כשאביו הוכש עבורו ספרים. בשנת ה'תרנ"א (1891) נפטר אביו ורבינו נאלץ לנהל את עסקיו, אך ההצלחה לא האירה לו פנים. בשנת ה'תרנ"ו (1896) ייסד את כתב העת התורני 'המאסף', שאיגד חידושי תורה של רבנים שונים מתקופתו. קרוב ל-19 שנים יצא כתב העת כשרבינו משקייע בו את כל הונו וכוחו.

בשנת ה'תרנ"ז (1897) התמנה כדיין בבית הדין של חכם ניסים ברוך וחכם שלמה סוזין ור' יצחק אשכנזי, ובשנת תרנ"ח (1898) החל לשמש כראש ישיבת 'תפארת ירושלים'. בשנת ה'תרנ"ט (1899) יצא כשד"ר בשליחות ישיבת 'בית א-ל' והכוללים הספרדים שבחברון. בדרוכו עבר לבבל והגאון חכם ר' יוסף חיים הציע לו לכהן כרבה הראשי של בגדד, אך רבינו סירב. בשנת ה'תרס"ג (1903) חזר לארץ והראשון לציון ר' יעקב שאול אלישר מינה אותו כראב"ד בירושלים. בשנת תרס"ו (1906), הקים את 'בית הזקנים לעדת הספרדים' בירושלים ועמד בראשו. בשנת ה'תרצ"א (1931) התמנה כרבה של חברון, תפקיד אותו שימש עד ליום פטירתו. נפטר ב-ט"ז חשוון ה'תרצ"ז (1936). חי כ-69 שנים. ציונו בהר הזיתים בירושלים.

אביו: ר' אברהם. **אמו:** מרת בכורה דונה. **אשתו:** מרת אסתר קואיניקה (קרובתו). **מרבתי:** ר' מרדכי ישראל שריזלי, ר' מנחם בכר יצחק, ר' וידאל חנוך אנג'ל. **מתלמידי:** ר' אברהם פינטו, ר' בן ציון מאיר חי עוזיאל (ה'ראשון לציון'), ר' בן ציון פיזאנטי, ר' בנימין לוי, ר' חנניה גבריאל, ר' יוסף לוי, ר' משה ניסים, ר' ניסים דאנון. **מספריו:** **הושיע ציון** - דרושים על התורה **זיכרון לאברהם** - חידושים על המשניות **תפארת ציון** - על התורה בהלכה ובאגדה **הזיכרונות והתולדות** - יומנו של רבינו **יקונטרס כללים** - לפי סדר הא"ב **פרפראות לחכמה** - הלכות **דרושים**.

רבינו ידע אף את מועד פטירתו. סיפר הגאון ר' חיים דוד הלוי שבצעירותו גדל בשכונת 'אוהל משה' בירושלים. באותה תקופה גרו בשכונה זו יותר מתריסר רבנים ספרדים גדולי עולם. רבינו התפלל בבית-הכנסת 'טראנטו' ור' חיים דוד הלוי זכה להתפלל עימו. פניו של אותו גאון היו מאירות באור עצום.

אביו, ר' משה הלוי שימש כשליח ציבור באותו בית-כנסת. פעם אחת ביקש ר' משה הלוי מרבינו שירשה לו להתפלל את תפילת מוסף כשליח ציבור ביום הכיפורים. זאת כיוון שרבינו בכל שנה ושנה נהג הוא בעצמו להתפלל תפילה זו. רבינו ענה לו במיתון וענוות חן כדרכו: "אתה צעיר ותזכה עוד שנים רבות להתפלל מוסף ביה"כ, ואילו אני קרוב לזיקנה ואיני יכול לוותר". מובן מאליו שכך היה.

כעבור מספר שנים לאחר הכנסת ספר תורה להיכל, פנה ר' משה הלוי לרבינו והזמין כרגיל לתפילת מוסף. להפתעת הכל סירב רבינו לעבור לפני התיבה כאשר ר' משה הלוי מפציר שוב ושוב ברבינו, ענה הצדיק שאין הוא יכול מסיבות בריאותיות. כאשר הרב עמד על סירובו התערב גבאי בית-הכנסת ר' יעקב ברוך (ששימש גם כמזכיר ראשי של הרבנות הראשית) ועודד את ר' משה הלוי להתפלל מוסף. כשהגיע בתפילת החזרה לוידוי, עבר רבינו לפני התיבה וביקש לומר את הוידוי. הצדיק פתח בבכי ואת כל הוידוי אמר בקול בכי ואנחה. אותו וידיי החריד מאוד את כל המתפללים שהכירו את הצדיק כאדם השמח תמיד.

אחרי יום הכיפורים נודע, שבאותו ערב כתב את צוואתו וכעדים החתים את ר' יעקב ברוך ואת ר' אליהו פרדס (רבה של ירושלים). הרב אמר להם כי מקובל היה שבאותה שנה שלא יוכל לעבור לפני התיבה לתפילת מוסף ביום-הכיפורים תהיה שנת הסתלקותו. ימים אחדים אחרי חג הסוכות חלה רבינו. בשכונה פשטה שמועה שמצבו של רבינו קשה מאוד. כשבני ביתו בכו למראה סבלו, אמר להם: "אל תבכו, **עדיין יש לי זמן עד יום פלוני שעה פלונית**". ואכן כך בדיוק היה. רבינו נפטר במועד שנקב. אז הבינו שרבינו לא רק גדול בתורה אלא גם צדיק גמור שידע לכוון בדיוק את שעת הסתלקותו. (מעובד מתוך שו"ת 'עשה לך רב' חלק ו' סימן מ"ג עמ' קמ"ט)

לעל שקידתו העצומה בתורה גם במצבים קשים שפקדו את חייו זאת לא ניתן לתאר ולשער. רבינו ניהל יומן ובו גולל את שאירע עימו. פעם אחת חלתה בתו הקטנה במחלה קשה ל"ע וכולם חרדו מאוד לגורלה. במקרה כזה מטבע הדברים כל הבית היה מלא בקרובים וידידים שונים שהיו באים לבקר כדי לראות מה שלום הילדה וכן להסיח את העצב. בינתיים הילדה הגיעה עד שערי מוות כאשר בבית היו אביו, אימו, חמותו ורבינו. החמה מיד הלכה לבית הרבנים ר' מרדכי ור' יצחק אשכנזי לקרוא להם.

הרבנים הגיעו לבית וראו כי הילדה גוססת. הם חיפשו את רבינו ושאלו: "היכן הרב?". התשובה הייתה כי הוא יושב בחדר הסמוך. הם נכנסו ולהפתעתם המרובה ראו את רבינו יושב ולומד בשעה קשה זו כאשר הוא מוקף בספרים רבים. פליאתם הייתה עצומה והם שאלו את רבינו: "כיצד ייתכן ורבינו שנמצא בשעה קשה זו מסוגל לשבת וללמוד? הרי הבת גוססת?". השיב להם רבינו: "ומה בידי לעשות? הרי כל בני הבית נמצאים ומה שאפשר להשתדל ולדרוש ברופאים ולהביא תרופות הרי כבר הם משתדלים לעשות". (מתוך יומנו האישי, הובא ב'המאסף' לר' עזרא בצרי חוברת 1 עמ' 103)

אם ראשונים כמלאכים - הרב עמרם רוזנבוים חסידא זצ"ל

הרב עמרם רוזנבוים חסידא זצ"ל - נולד בשנת ה'תקנ"ג (1789). מצאצאי גאוני עולם ביניהם המהר"ל מפראג, ר' העשיל מקראקא, ר' אדם בעל שם-טוב. מילדותו ניכר בקדושתו. מאז עמד על דעתו היה מקודש בקדושה יתירה, עד שהעיד עליו החת"ס, שלא הניח כמותו בצדקות בחוץ לארץ. שקד על לימוד התורה הקדושה ולאחר שהתפרסם בקדושתו נתווסף לו הכינוי 'חסידא'. בבית חמיו למד מספר שנים בהתמדה. בשנת תקע"ד (1813) בהיותו כבן 24 שנים התמנה כאב"ד אירשא. בשנת ה'תקפ"פ (1819) מונה לרב העיירה מאד (הונגריה). **גאון בנגלה ובנסתר. בעל רוח-הקודש. מלומד בנסים. נודע כאיש מופת. דרכו בקודש הייתה להתענות משבת לשבת.**

בשנת ה'תקפ"ו (1825) עלה לארץ ישראל (הספינה בה הפליג הקדימה לבוא בתשעה ימים קודם!) והתגורר בצפת. מינוהו תוך זמן קצר כממונה ונשיא "כולל החסידים". באותה עת לא הטמינו אף אדם בבית החיים הישן בצפת מחוסר מקום, אולם רבינו עמרם ראה ברוח קודשו מקום אחד פנוי, ובו ביקש להיטמן. נפטר ב-ט"ז מרחשוון ה'תקצ"צ (1829). כשעה לפני פטירתו זכה לראות את האור הגנוז מששת ימי בראשית וברך עליו בשם ומלכות: 'המאיר לעבדיו מאור הגנוז מששת ימי בראשית'. חי כ-40 שנים. ציונו בצפת.

אביו: ר' משה נחום. **אשתו:** בת הגה"צ ר' ישראל ברילל זצ"ל אבד"ק פאלאטא (נישא בהיותו כבן שלוש-עשרה). **מרבתי:** ר' מרדכי בנט (אב"ד ניקלשבורג). **מתלמידיו:** ר' שמואל מסאלנט (אב"ד ירושלים)

שנים רבות היו אביו ואמו חשוכי בנים, ותמיד התפללו, שיפקדו בזש"ק. פעם אחת אירע, שליד ביתם נעצרה עגלת סוסים, מתוכה ירד בעל עגלה אשר הכרת פניו ענתה בו, כי צדיק הוא. הקיש על פתח הבית וביקש, שיתנו לו להניח תפילין דר"ת, כי ירא, פן תשקע עליו החמה, ועדיין לא הניח. ר' משה נחום הכניסו לביתו וקבלו בסבר פנים יפות. האורח הניח את התפילין וביקש להמשיך לדרכו. אולם בעל-הבית הפציר בו, שיסעד את לבו טרם יציאתו לדרך. הלה נעתר לבקשתו, סיים לאכול והתחיל לברך ברכת-המזון. כשהגיע לברכת הרחמן, הגביה קולו ואמר: הרחמן הוא יברך את הרב בעל הבית... אותם ואת זרעם."

כשסיים לברך, פנה אליו בעה"ב ואמר לו: 'הרי עדיין לא התברכנו בזרע, ומה ראה מר לברך אותנו ואת זרעינו?! מי ייתן, שברכתכם תתקבל וניוושע בבנים'. ענה העגלון ואמר: 'רואה אני את הסיבה, שבעטיה לא נפקדתם בבנים. **מול ביתכם במרחק רב מתנוסס מגדל. בית תיפלות של הנוצרים. כשיוצאים אתם מפתח ביתכם נתקלים מבלי משים בהסתכלות בשתי וערב הנעוץ על גג המגדל. הקב"ה רוצה לפקוד אתכם בזש"ק, ולכן אין מן הראוי, כי הרבנית תביט אפילו פעם אחת בצורת השתי וערב, כי זה פוגם מאד ח"ו. על-כן עצתי שתעקרו מדירה זו, ואז תיוושעו. הדברים נכנסו ללבם, הם עברו מיד לגור במקום אחר ונפקדו בבן זכר, אשר נקרא בשם עמרם.**

מעשה והוריו נסעו לקרלסבאד בהשאירם את הילד אצל קרוב משפחתם. הימים היו ימי צינה וכפור, באמצע הלילה קם אחד מבני המשפחה שאצלם שהה הילד בחששו, שמא יתקרר, כיסה את הילד במעיל צמר, והילד היה שקוע אז בשנתו. כאשר הניח את המעיל על גבי הילד, החל הילד להדעזעזע ולבעוט בכל כוחו, עד שזרק ארצה את המעיל. הלה כיסהו שוב, והמחזה נשנה שוב ושוב.

למחרת נשאל הילד, מדוע לא נתן לכסותו במעיל, בעוד הקור היה עז. הילד לא ידע מה לענות, הוא אמר, שלא הרגיש כלל, שנתנו עליו מעיל ושהוא זרקו ארצה. לימים כשספרו את הדבר לפני ר' משה נחום (אביו של רבי עמרם) **ביקש שיבדקו את הבגד, אם נקי הוא משעטנז, יצאו ובדקו ואכן, התגלה כי היה במעיל שעטנז, ויהי הדבר לפלא.**

פעם בליל הסדר שאל את אביו: "מדוע כשפותחים הדלת לאמירת 'שפוך חמתך' מקבלים את פני אליהו הנביא בפנים שמחות וקוראים 'ברוך הבא' ובשעת יציאתו, מדוע אין יוצאים ללוותו?!". השיב לו אביו בתמיהה: "וכי מי רואה אותו בצאתו?". הילד הוסיף אף הוא לתמוה ואמר: "הרי כשם שרואים אותו בכניסתו כך רואים אותו ביציאתו". האב התפעל מדברי הילד ושמר זאת בלבו...

בהיותו כבן שלוש שנים התעורר פעם באמצע שנתו בבכיות נוראות. אביו נייער לקול הבכי, ניגש בחרדה ושאל: "מה לך בני?" הילד השיב, כי חלם שאביו שכח להעמיד ליד מיטתו מים לנטילת ידיים ולכן התחיל לבכות. אביו מיהר להגיש המים ליד מיטתו ונחה דעת הילד.

פעם הלך עם מאחרו בק"ק מאדע לקדש הלבנה ברחוב העיר, שהיה ממוקם מול בית אדון אחד, ובא משרתו עם כלי נשקו בידו לגרשם משם למען לא יפריעו שינת האדון, ובקפצו עליהם אמר בינו לבין עצמו בתפילתו: "רבש"ע וכי לא יכלת בפחות רשע אחד כזה בעולמך?!", ובבוקר נשמע בשורה מבהילה בעיר, כי משרת האדון מת פתאום בלילה, והיה לפלא והתפרסם מעשה זה גם בין הגוים.

בהיותו ילד כבן שמונה חזר פעם מבית רבו בקול בוכים ועינים דומעות. לשאלת הוריו על פשר בכיו השיב, שהרבי בישר להם היום בשורה מרה, אודות פטירתו של אותו גאון וקדוש הגאון רבי אליהו זלמן מוילנא זיע"א (הגר"א) שנסתלק זה עתה בחוה"מ סוכות, והרבה לספר להם על רוב גדולתו וקדושתו. והוסיף שהרבי סיים, כי 'חובה עלינו להשתדל ולעשות, כל מה שלא-ל ידינו למלאות את החלל הריק שנוצר בהסתלקותו של צדיק זה'. כששאלו אביו: 'מה בדעתך לעשות?'- השיב בתום, שבדעתו מהיום והלאה להשכים קום ולהוסיף שעה אחת בלימוד התורה קודם התפילה, ובכך יושלם במעט החסר הגדול... ואמנם, קיים מה שאמר, ובשעה זו קנה שלימות בתורה יותר ממה שבכל היום כולו.

בהיותו כבן שש שנים נטפל אליו ערל אחד ולקח ממנו בכוח את ה'טלית קטן' שלבש על בגדיו. הילד החל לבכות ולצרוח בקול מר, ולא הסכים בשום אופן לזוז מהמקום, עד שהביאו לו טלית קטן אחר. ואז, מתוך אנחת צער אמיתית, רוויית כאב, פלט הנער: "הלוואי ויבלע הגוי הזה באדמה". לא עברו ימים מועטים והקול נשמע בעיר שאותו גוי נפל לבור עמוק, ואיבריו התרסקו. כששאלו את עמרם הקטן, מה ראה לגלגל עליו דווקא קללה זו, שייבלע באדמה, השיב: "גם קרח שלגלג על מצוות יציאת, נבלע באדמה".

הרב הצדיק בנימין זאב חשין זצ"ל: נולד ב-כ"א אב בירושלים. כבר מילדותו הצטיין בחריפותו ושקידתו המופלגת וכן בגיל קטן היה נזהר מאוד לא להשמיע קול בכי כדי לא לצער את הוריו. למד בישיבת 'עץ חיים' וזכה לסיים את הש"ס כולו לפני החתונה. אישתו סיפרה כי רבינו היה קם בכל לילה לאמירת 'תיקון חצות' בבכיות קורעות לב, עד שהייתה מבקשת ממנו שיפסיק, כי בכיותיו קורעות לה את הלב!

מגדולי חסידי ברסלב. מקובל. ראש ישיבת המקובלים 'שער השמיים'. ניחן במתק שפתיים. טרח רבות בקירוב רחוקים באמצעות שיעוריו. רבים השיב מעוון. המקובל ר' ציון ברכה התבטא כלפיו: "**צדיק יסוד עולם**". והמקובל הצדיק הרב מרדכי שרעבי העריכו מאוד והיה רגיל לומר: "רבי בנימין זאב חשין קדוש קדוש", ובכל פעם שראה אותו נכנס, היה מהדר וקם מכיסאו. מלומד בניסים. גאון בנגלה ובנסתר. ענוותן.

שקידתו בתורה הייתה מופלאה. היה בקי עצום בחוכמת היד והפרצוף. התנהג בפשטות. לעיתים היה נוסע לאשדוד אל האדמו"ר רבי מאיר אבוחצירא, עימו היה עוסק בצוותא בתורת הסוד. עורר תדיר על מעלתו העצומה של התיקון הכללי וכן לסיים בכל שבוע לפחות פעמיים את ספר התהילים, פעם אחת בימות החול ופעם שניה בשבת קודש והוא תיקון גדול לכל הפגמים. נפטר ב-י"ז חשוון ה'תשמ"ט (1989). ציונו בהר-המנוחות בירושלים.

אביו: ר' נחמיה. **אימו:** מרת פינה רילה. **אשתו:** מרת חנה ליבא. **ילדיו:** ר' צבי (משיב בישיבת מיר וחסיד ברסלב גאון בנגלה ובנסתר), ר' אהרון, ר' יוסף צבי ור' דוד. **מרבתי:** הצדיק הנסתר ר' ישראל יצחק משי זה"ב. **מתלמידי:** הגאונים ר' ראובן אלבז, ר' יעקב ישראל לוגאסי, ר' רפאל זר, ר' בנימין בצרי, ר' אורי זוהר ועוד רבים. **חברותא:** הגאונים - מרן ר' שלמה זלמן אוירבך זצ"ל, המקובל ר' מרדכי שרעבי זצ"ל, המקובל ר' ציון ברכה זצ"ל.

ערב שבת אחת, אירעה תקלה חריפה ברכבו של נהגו המסור ר' אליעזר ב"ח הי"ו, ועקב כך המשאבה של הרכב התרוקנה מן השמן כליל. בעל מוסך שבדק את הרכב אמר: "**הבעיה מורכבת, ורק לאחר השבת אפשר לתקנה**", וביקש, שיבוא אליו לאחר השבת. באותו יום התכונן רבינו כדרכו לנסוע לכותל, אולם התפלא מדוע ר' אליעזר רוצה להזמין מונית, כשהוברה לו, כי אי אפשר לנסוע ברכב הפרטי, נענה הצדיק ואמר: "**ר' אליעזר, כי בשמחה תצאו. ניסע ברכבך כדרכנו לכותל**".

הלה ניסה להסביר, כי הדבר לא מציאותי, אך רבינו חזר על דבריו שוב, ואכן **למרבה הפלא, נסע הרכב לכותל כאשר המשאבה הרוסה וללא שמן**. ביציאתם מן הכותל שוב אמר לו רבינו: "כי בשמחה תצאו" - ומיד החלו בנסיעה והגיעו לבית הרב במהירות יותר מן הרגיל. בשבוע שלאחר מכן לקח ר' אליעזר את רכבו למוסך.

כשנבדק הרכב ע"י בעל המוסך, תמה הלה על ר' אליעזר: "**באת לצחוק ממני? הרי תיקנת כבר את הבעיה... המשאבה מצוינת, והשמן במשאבה מלא**". הלה סיפר לו בקצרה את אשר אירע ביום שישי, ועל גדולתו וקדושתו של הצדיק הרב חשין זצ"ל, בעל המוסך התרגש ואמר: "**אתה חייב לקחת אותי להתברך מהרב הזה**".

לפני יותר מעשרים ושש שנים, הרב בנימין זאב חשין היה נותן שיעור שבועי בבית הכנסת כל יום שלישי. ליד אותו בית-כנסת גר אדם שבלשון המעטה לא אהב זאת, והיה מרעיש בכוונה, כדי להפריע לשיעור. הרב יצא אליו וביקש ממנו בעדינות, שלא יפריע. **אותו אדם תפס בזקנו של הרב, והתחיל למשוך אותו בכוח, תוך כדי שהוא קורא בקול לאשתו: "תביאי מהר מספריים"**. מיד ניגשו מספר אנשים מבית-הכנסת והדפו את האדם המתפרע. **למחרת היום, אותו אדם התיישב בתחנת אוטובוס, ברחוב ז'בוטינסקי בר"ג, ולא קם יותר**.

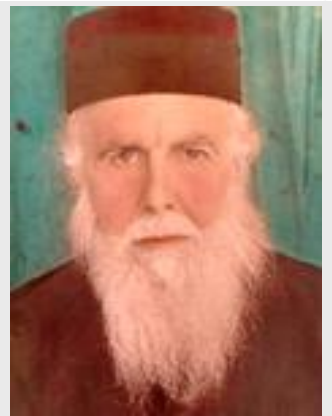
בכדו הרה"ג ר' יצחק חשין שליט"א סיפר, כי היה פעם יהודי המתגורר בצרפת, אשר חלם פעם אחר פעם על איזה 'זקן' המעורר שוב ושוב לחזור לדרך ה', הלה נשבר וסיפר את חלומותיו לדודו המתגורר בארץ הקודש, דודו יעץ לו כי יבוא ארצה ויחד יסעו לשריד בית מקדשנו הכותל המערבי להתפלל לה'. והנה, כשהגיעו לכותל הוא רואה לפתע איזה 'זקן' היושב ואומר תהילים, **הלה רק ראה את פניו נפל והתעלף במקום**. כשחזר להכרתו שאלו אותו: "מה קרה?" הלה סיפר כי זה הזקן אשר הופיע לו בחלום כמה פעמים בצרפת, והזהיר אותו, שיחזור למוטב. **זקן זה היה לא אחר מאשר רבינו בנימין זאב חשין זצ"ל**.

ויפר הרב מנשה גליקזאהן על ענוותנותו המופלאה של רבינו: באחד משיעוריו הקבועים בספר ליקוטי מוהר"ן, כשהקהל גומע בצמא את אימרותיו נכנס אדם שדעתו השתבשה עליו רח"ל, **וסטר על לחיו של רבינו**. הציבור שהיה בהלם מהמחזה המביש, רצו לטפל באותו אדם ולהוכיח אותו על שביזה ת"ח, אך רבינו עצר בעדם והמשיך בשיעור, כאילו לא אירע דבר. וכאילו לא די בכך ניגש רבינו באצילות רוח לאותו יהודי אומלל והגיש לו כוס מיץ קר. אשר תלמידיו מזגו לו לפני כן. כשהגיע לביתו, לאחר אותו מקרה הפטיר בשפלותו שכנראה מחמת החום הכבד ששרר במקום, עשה אותו יהודי, מה שעשה.

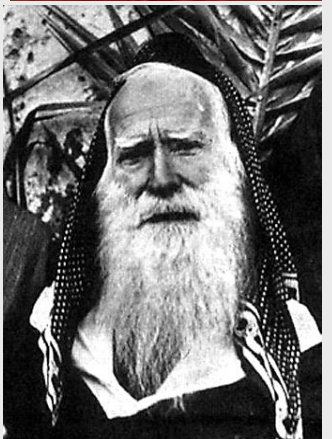
פעם אחת הזמינו את רבינו לשאת את דבריו. רבינו כמובן ניאות להזמנה. משוש חייו היו השיעורים, בהם היה מלהיב את נשמות ישראל לאביהם שבשמיים. כשהתקרב היום המיועד, נתלו מודעות ענק על לוחות המודעות בירושלים ובהם נכתב, כי **הרב הגאון ר' בנימין זאב חשין ימסור דרשה** וכו'. רבינו שסלד כל ימיו מתארים ומקילוסין, כאב על אותם תארים שנכתבו במודעות. מה עשה? **הלך ממודעה למודעה וקרע את המילים 'הרב הגאון'**. וכך נראה רבינו הולך ברחובות ומשמיט תארים, שסלד מהם בתכלית.

אם ראשונים כמלאכים - הרב הגאון רפאל ברוך טולדנו זצ"ל

הרב הגאון רפאל ברוך טולדנו זצ"ל - נולד במקנס שבמרוקו בשנת ה'תר"ן (1890). נצר למשפחה של ארבעים וחמישה דורות של רבנים וחכמים ששימשו בקודש. ממגורשי ספרד (מצאצאי ר' יוסף טולדנו). בני המשפחה התיישבו בעיר מקנס. כבר בצעירותו התגלה כבעל כישרון רב ובעל התמדה עצומה ותפיסה מהירה ובעל זיכרון חזק ובתוך שנים מועטות היה בקי מופלג בש"ס ובפוסקים. בשנת ה'תרס"ח (1908) בהיותו כבן 18 התמנה לדיין במקנס לאחר שידע את השולחן ערוך ונושאי כליו על בורים. בשנת ה'תרע"ז (1916) לאחר פטירת אביו, התמנה לאב"ד ולרבה הראשי של העיר. תפקיד אותו מילא במשך 34 שנים.

הקים מוסדות רבים: **ביקור חולים** - סיוע רפואי לעניים בחינם. **דובב שפתי ישינים** - בית דפוס שבו הוציא לאור ספרים של חכמי מרוקו. **שובו בנים** - תנועה לחזרה בתשובה. **מלביש ערומים** - אספקת ביגוד לנזקקים. **מוהר הבתולות** - סיוע לחתנים ולכלות. **ת"ת** - שמנה כ-1,800 תלמידים. **ישיבה** - אליה נהרו מכל קצוות המדינה. **בתי חינוך לבנות ישראל ומושב זקנים**. כ"כ הקים ישיבה לבני הכפרים והעירות הסמוכות. דאג למחסורם של תלמידיו, החל בביגוד ומזון וכלה בטיפול רפואי. מדי יום מסר שיעורי תורה בבית מדרשו לפני כ-150 משתתפים, ובימי שישי היה מחלק בעצמו לעניים כספים שגבה מתושבי העיר. בשנת ה'תשכ"ג (1963) עלה לישראל והתיישב בבני ברק, תחילה בשכונת זיכרון מאיר, ובסוף ימיו בשכונת רמת אהרון. דרש דרשות התעוררות וחיזוק בקרב עולים ממרוקו ביישובים שונים כדי להשפיע עליהם לשלוח את בניהם לישיבות. **בקי גדול בכתבי הזוהר ובספרי האריז"ל. גאון בנגלה ובנסתר**. צאצאיו הקימו ישיבות ובתי מדרש על שמו: ישיבת חזון ברוך בצרפת, ישיבת אור ברוך בירושלים וקהילת עטרת ברוך בבני ברק. נפטר ב-י"ח חשוון ה'תשל"א (1970). חי כ-80 שנה. ציונו בבית הקברות של נציבי ישיבת פוניבז' בבני ברק.

אביו: הגאון ר' יעקב (רבה של מקנס). **אמו:** מרת חנה (לבית סודרי). **מרבנותיו:** הגאונים אביו- ר' יעקב, ר' חיים בירדוגו (רבו המובהק), ר' חיים משאש (רבו במוסר), ר' יוסף אלקובי (רבו בקבלה). **אשתו:** מרת רחל (בתו ר' שלום עמאר). **בניו:** ר' יוסף (רב קהילת 'עטרת ברוך' בבני ברק), ר' יעקב (ראש ישיבת 'חזון ברוך' בצרפת). **חתניו:** ר' שלמה טולדנו (קרוב משפחתו), ר' יוסף טולדנו (קרוב משפחתו), ר' דוד צבי מרצבך (בנו של ר' יונה מרצבך, ראש ישיבת קול תורה). **מספריו:** **יקיצור שולחן ערוך** - למנהגי מרוקו ופיוטים (המוכר בפיוטיו אשורר שירה) **ייקוד החמה** - תולדות רבינו.

מוצאי שבת קודש. בחוץ משתוללת סערה, וגשם זלעפות ניתך ארצה. בבית שוכב רבינו, רתוק למיטתו מחמת חוליו, ובניו קוראים לפניו מהספר 'אור החיים' הקדוש. מישהו נכנס וסיפר שיהודי פלוני מהעיר אושדא נכשל בעסקיו ופשט את הרגל, ונושיו הערביים מבקשים להרשיעו בפלילים ולהשליכו לכלא. כהרף עין נותר רבינו ממיטתו, והכריז שהוא נוסע בזה הרגע לאושדא - **מרחק של כארבע מאות קילומטרים! לא עצר בעדו חוליו, לא תשישותו וחולשתו, לא השעה המאוחרת ולא הסערה המשתוללת**. שלוחי מצווה אינם ניזוקין, ועליו לעשות כל שביכולתו! מיד התעטף באדרתו ויצא אל רציף הרכבת, נסע במשך תשע שעות רצופות, הגיע לאושדא ונכנס מיד לעובי הקורה.

הרב ניהל בעצמו מגעים מייגעים עם בעלי החוב הערביים, הצליח להשפיע עליהם לוותר על מחצית החוב אם המחצית השניה תשולם להם במזומן. אז פנה לנגידי היהודים באושדא, התרימם, שילם לבעלי החוב ופדה מהם את שטרי החוב וקרעם. קיבץ עוד שש מאות אלף פרנקים, ומסר אותם לסוחר לסוחר פושט הרגל, כדי שיפתח מחדש את מסחרו, ויעמוד על רגליו. לאחר מכן שב, וחזר למקנס, למיטת חוליו...

בימי צעירותו של רבינו, כאשר היה אב לילדים רכים, השתובב אחד מבניו והיה צורך להענישו. נטל הצדיק את בנו, הוכיחו על פניו וייסרו על התנהגותו הבלתי ראויה. הילד הכיר בחומרת מעשיו והרכין את ראשו בבושת פנים. הילד ידע, שהעונש מגיע לו, הוא קיבלו בדומיה ובהשלמה, והבטיח שלא ישוב לסורו. לאחר מכן יצא מחדרו של האב, אל אמו ואל אחיו, שהיו בחדר הסמוך. לפתע נחרדו האם ובניה- מן החדר הפנימי נשמע קול בכי מרטיט. מיהרו להיכנס אל החדר פנימה, ומה רואות עיניהם? **האב הצדיק, בוכה ומתייפח...** "מה לך, אבא?" קראו בקול. "אני מייסר את עצמי על עונשו של הילד", השיב האב. **"אם חטא הילד - זהו הכישלון שלי, כאביו מחנכו. לו הייתי מדריכו כראוי, היה מתנהג בהתאם. כישלונו - הוא כישלוננו!"**. הוא המשיך לבכות על עצמו, ולערור חשבון נפש.

בכל לילה היה רבי רפאל ברוך מתעורר ב"אשמורת התיכונה" יורד מעל מיטתו ויושב על הקרקע לערוך "תיקון חצות" ופעם כשעמד בתחינה זו התאמץ והתמוגג בים של דמעות, עד שנפלה עליו תרדמה בחלומו נגלה אליו אליהו הנביא והגיד לו, מה שהגיד, עד שהתאושש ויקץ, בחדרו ישן אז על גבי מיטה סמוכה, חניכו הצעיר רבי מישאל דהאן זצ"ל (כיהן כרבה של באר-שבע). מרוב שמחה והתרגשות העירו רבי רפאל ברוך ובישר לו, "אשרי מי שראה פניו בחלום".

במשך השנים התגורר הרב בדירה בשכירות ונימוקו עימו: "עדיין לא נבנה בית המקדש - ביתו של הקב"ה - ולי תהיה דירה משלי!?". אולם בשנותיו האחרונות החל להתעניין ברכישת דירה. בני ביתו נדהמו לשמוע על כך, ושאלו את הרב, מדוע במשך שנים לא חשוב היה לרב לרכוש דירה, ואילו כעת באחרית ימיו הוא פועל לקנות דירה? ענה להם הרב: **"כל עוד האחריות על מעבר דירה הייתה מונחת על כתפי, אז הרשיתי לעצמי להימנע מרכישת דירה, אולם היות שזקנתי - ואם אסתלק מן העולם, תצטרך הרבנית להיטלטל מדירה לדירה... לכך כמוכן לא אסכים"**. וכך היה - זמן קצר לאחר רכישת הדירה התבקש הרב לבית עולמו.

מרן המשגיח הגה"צ רבי דב יפה זצוק"ל - נולד בשנת ה'תרפ"ח (1928) בוויילנה. בשנת ה'תרצ"ה (1935) עלתה משפחתו לארץ ישראל והתיישבה בתל אביב. כבר בהיותו ילד קטן חשקה נפשו לגדול בתורה וביראה ואביו שלחו ללמוד בישיבה לצעירים. בהמשך למד בישיבה שהקים רבו בפרדס חנה. לאחר מכן למד בישיבת חברון בירושלים. בעקבות מלחמת השחרור בשנת ה'תש"ח (1948) הוריו ביקשוהו ללמוד בסמוך אליהם ולכן עבר לישיבת פוניבז' בבני ברק. בעקבות הנחייתו של מרן החזון אי"ש זע"א עבר ללמוד בישיבת סלובודקה שבעיר עם חבר שנצרך לכך. לאחר נישואיו גר בשכונת גאולה, בסמוך לישיבת חברון, ולמד כשלוש שנים בכלל שבישיבת מיר. החל למסור ועדים בישיבת 'כנסת חזקיהו' כששכנה בזכרון יעקב. בשנת ה'תשט"ו (1955) כאשר רבינו היה כבן 27 הזמינו המשגיח הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצוק"ל לכהן לצידו כמשגיח קבוע ואף היה יושב מולו מאזין לשיחותיו. בתקופה שלאחמ"כ עבר להתגורר ברכסים סמוך לישיבה הקדושה כנסת חזקיהו.

לאחר פטירת רבי אליהו לופיאן זצוק"ל, מונה למלא מקומו כמנהלה הרוחני של הישיבה. בשנת ה'תש"ל (1969) ביקשו הרה"ג הלל כגן (משגיח ישיבת גרודנא) לכהן בה כמנהל רוחני. בשנת ה'תשמ"ז (1986) ביקשו הגאון רבי יהודה עדס שליט"א לכהן כמשגיח בישיבתו ומאז החל למסור שיחות בישיבת 'קול יעקב' בירושלים. בנוסף מסר שיחות בישיבת 'קרן אורה' שבכרמיאל ובבית-המוסר בירושלים. בשנת ה'תשע"ב (2011) הצטרף למועצת גדולי התורה של דגל התורה. שימש כאחד מנשיאי קופת העיר בני ברק. יסד את מעמדי התפילה ביום פטירת השל"ה. והורה את הדרך של מוסדות חרדיים רבים, בשנה האחרונה לחייו יסד את רשת כוללי ערב 'מגיני ארץ' המונה כמה סניפים ברחבי הארץ בהם לומדים 365 יום אף בימי בין הזמנים ערבי שבתות ומועדים כשגולת הכותרת היא לימוד מוסר יומי במסגרת הכוללים. הקדיש את כל עיתותיו לקדש את שמו יתברך. נודע כבקיא בכל ספרי המהר"ל והרמח"ל. בעל מידת חסד מופלאה. ענוותן. נודע בהתבטלותו לכל אדם. ראוהו לא אחת מאזין לשיחותיהם של צעירים ממנו בעשרות שנים. התעסק בצדקה וחסד. כיבד כל אדם וראה רק את מעלותיו. כל ימיו התנהל בעמל התורה וספרי יראה, בדבקות בה' יתברך

בתמימות ובשמחה. תפילותיו נודעו לשם דבר. יראתו שקדמה לחכמתו. נפטר ב-י"ט חשוון ה'תשע"ח (2017). חי כ- 89 שנים. ציונו ברכסים.

אביו: ר' צבי יחזקאל. **אימו:** מרת טובה גיטל. **אשתו:** מרת רבקה כהן (גדלה כיתומה בבית דודה הרה"ג אהרן כהן, ראש ישיבת חברון. נישאו בשנת ה'תשי"א 1950). **מרבותיו:** הגאונים ר' יואל קלופט, ר' יחזקאל סרנא, ר' יעקב משה חרל"פ, המשגיח ר' אליהו אליעזר דסלר, ר' אברהם ישעיהו קרליץ (החזון אי"ש), המשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין. **ילדיו:** ר' צבי (ר"מ בישיבת 'קרן אורה' בכרמיאל), ר' מרדכי (ראש בית המדרש 'פרידמן' בישיבת מיר). **חתניו:** ר' שלום חיים וייס (משגיח בישיבת 'זיכרון מיכאל'), ר' יונתן אבר (משגיח בישיבת 'היכל יצחק' בירושלים), ר' דניאל ארנפרוינד (משגיח בישיבת 'תפוח'), ר' נתן שרון (מחבר ספרי הלכה). **מספריו:** **ילעבדך באמת-** על התורה, שיחות מוסר בענייני חודש אלול, בענייני אמונה, תורה, מועדים, גמילות חסדים **ידברי חכמים-** מוסר על חודש אלול וחנוכה.

להלן סיפור המעובד מתוך **'איש לרעהו'** אותו סיפר ר' אשר מילר ובו ניתן ללמוד מעט מהנהגות רבינו: יום שישי, כ"ה שבט תשמ"א, ערב ש"ק פרשת משפטים. אימי היקרה שתח' הייתה נערה צעירה. במוצ"ש התעתדה להשתתף בשמחה משפחתית שהתקיימה בעיר חיפה. לשבת הוזמנה לשהות בבית משפחת קלרמן ברכסים (הגה"צ ר' אורי קלרמן כיהן כראש ישיבת 'כנסת חזקיהו' - כפר חסידים המקומית). ביום שישי יצאה בנסיעה ארוכה לרכסים. בימים ההם תחבורה סדירה לא הייתה. בדרך כלל היו צריכים לנסוע ממרכז הארץ לחיפה, ומשם לקחת את הקו המטרופוליני של כפר-חסידים. הדריכו אותה מראש באיזו תחנה לרדת, והרגיעו אותה ש'ברכסים כולם יודעים היכן מתגוררת משפחת קלרמן'. האוטובוס, כנהוג בכפרים, חלף רק ברחובות המרכזיים. שילוט ברור לא היה ברחובות...

ירדה מהאוטובוס והתחילה לחפש, אך אין נפש חיה ברחוב. מסתבר שכולם טרודים בהכנות האחרונות לשבת-קודש הקרבה. השמש הלכה ושקעה, ובנוסף התקדרו השמים בענני גשם. והנה, כבר מתחילים לשמוע 'קבלת-שבת' מביה"כ של המקדימים- 'פלא המנחה'. "אוי ווי!", נסערה, "עד כמה רחוק בית המשפחה המארחת? ומה עם ה'מוקצה' שעליה?". נערה צעירה שלא רגילה בנסיעות בינעירוניות.

טיפות ראשונות של גשם החלו לטפטף... היא נלחצה ודמעות מעיניה החלו לזלוג... ניצבה בגשם בייאוש. אפילו מטרייה לא היה בידה!". והנה פונה אליה איש הדור-פנים, בעל מראה אצילי. פניו קורנות טוב ואהבת הבריות. "מה אפשר לעזור?" שאל. סיפרה שהיא מחפשת את בית משפחת קלרמן. האיש פרש מעליה את המטרייה שלו, וכל הדרך הרעיון עליה דברי עידוד וחיזוק, לאחר שנוכח במתח בו היא שרויה. בהגיעם לבית, עלה במדרגות האבן, נקש בדלת והכריז: "שלום, הבאתי לכם את האורחת לשבת!". הצבע חזר לחייה. לאחר ש'אלוהו הנביא' עזב אמרו לה: "את יודעת מי ליווה אותך לפה? הרי זה המשגיח, הגה"צ רבי דב יפה בכבודו ובעצמו"...

כמה חסד היה מונח במעשה הזה! אומנם ר' דב עדיין לא היה אז בן שמונים ותשע, אך הוא עבר זה מכבר את שנתו החמישים. האם הרגיש נוח במעמדו ללוות נערה צעירה ברחוב? לפרוס עליה מטרייה? ועוד להרגיע אותה כל הדרך? 'זה לא מתאים' היו חושבים אחרים ויוצאים ידי חובה בהכונה כללית. **משהו בסגנון: "קלרמן? תלכי שמאלה וימינה, תמשיכי ישר עד סוף המדרגות..."** "היו שיטענו שזה פגם בכבוד התורה' שמנהל-רוחני ינהג כך. מקסימום היה עליו לנקוש באחד הבתים ולבקש ממישהו אחר שילוה אותה! אבל רבינו אציל במידותיו וידע מה שדרש, ללא התחשבות בכבוד או 'מה יאמרו הבריות'. ביצוע המצווה בשלימות, ללוות אותה עד הבית. להרגיע אותה בדברי חיזוק, ואפילו להכריז על הגעתה באוזני משפחת קלרמן!... רק אציל מידות כמוהו ידע לגמול חסד במקסימום - לא במינימום!

אנו מבקשים ממי שיש לו תמונות טובות יותר של
הצדיקים או של הקברים או אם לא שמנו את תמונת
הצדיק או הקבר ויש לו תמונה, אנא שלחו למייל
PnineZadikim@gmail.com

למעוניינים לקבל את העלון ישירות למייל, יש לשלוח
בקשה PnineZadikim@gmail.com

כל החומר נלקח
מעלון 'פניני עין-חמד' משנים עברו
לקבלת עלון פניני עין-חמד,
יש לשלוח בקשה למייל:
PnineEH@gmail.com

העלון מוקדש לרפואה והצלחת רחל ברכה בת פדילה דליה הי"ו ובני-ביתה
ולהצלחת כל עם ישראל ובתוכם יוסף ליאור בן דליה אפרת ומשפחתו
והצלחה בכל העניינים וכן בחינוך הילדים